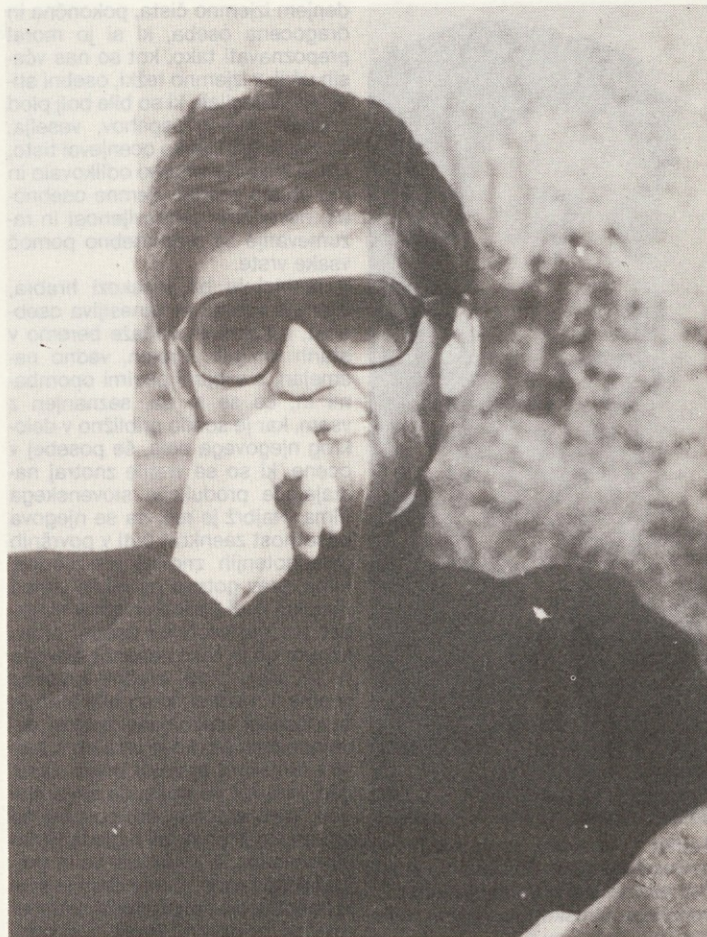

IN MEMORIAM

ŽARE

ŽARKO LUŽNIK
1953-1988

Že v starih časih se je porajala prošnja, da naj odpustimo „necem“ in zaljubljenecem. In prav te stare čase je „preganjala“ tudi želja, da bi se udeležilo „kraljestvo senc“, da bi se življenje prevedlo v iluzijo, v grobem, da bi imaginarno prestopilo prag realnosti oziroma da bi se izumil film. Večtisočletno in skoraj neuresničljivo iskanje filmske slike je nenadoma zagledalo luč sveta koncem prejšnjega stoletja. Nemogoče je postalo mogoče. Film je s svojo slepilno, „prevrantsko“ in magično razsežnostjo vdrl v ero znanosti in empirične vednosti. In kaj je bolj norega kot nora zaljubljenost v dvojnika realnosti, v dozdevke, v „kraljestvo senc“? Žare je „radikalno“ vstopil v ta labirint in postal njegova „žrtev“. Res je sicer, da smo vsi, tako ali drugače, ujeti v mreže „simulakrov“, da so meje med realnostjo in imaginarno/filmsko ravnijo zabrisane, prozorne in „neuravnovešene“. O tem najbolj zgovorno priča prav televizija kot mlajša sestra filma, torej tisti naš vsakodnevni opornik, pa naj ga vzamemo „resno“ ali z vso „ironijo“, vendar pa „opornik“, kjer se realnost sproti predeluje v fikcijo in obratno, tako v ideološki kot estetski perspektivi. Žare je svoje prodorne avtorske nastavitve delil med filmom in televizijo, med gibljivim „slikarstvom“ in „fotografijo“. To so bili nastavki, ki so ogrozili „samovšečno“ in „narcisistično“

slovensko filmsko in televizijsko prakso, da bi se potem znašli v „objektivno/subjektivni“ grozi, ki je priklicala neobrazložljivo smrt. Zakaj? Na to vprašanje je skoraj nemogoče odgovoriti, vendar pa sledi Žaretove pesniške vokacije govori, da je poenostavljena „pravniška“ sodba in obsodba nezadostna.

FILMOGRAFIJA

V temi, 1979, študijski dok. film Koraki, 1979, študijski igrani film Bljus, 1981, diplomski igrani film Beg, 1982, TV dok. film Čas, ki živi - Binca, 1982, TV portret Ljubezen, 1983, TV dokumentarni film Gostilna, 1983, TV dok. film Trije prispevki k slovenski blaznosti-Kronika zločina, 1983, celovečerni igrani film-omnibus Zid, 1983, kratki igrani film Kolizej, 1984, TV dok. film Inselleben, 1985, dok. film

NAGRADE

Teden domačega filma Celje Nagrada Metod Badjura za najbolj celovitega avtorja študenta, 1981 München - festival svetovnega študentskega filma, I. nagrada, 1981 Prešernova nagrada Univerze Ljubljana, 1982

SILVAN FURLAN

telektualnega samoobvladovanja med procesom uspešno izmuzne kazni za zločin. Roparstvo in odločno odmišljanje vseh pomslekov, ki so omogočili zavzetje imperija, še živijo — četudi le medlo — v duhu Sira „Jocka“ Delvesa Broughtona, tako kot vzdržljivost in skrajno samozaupanje, ki sta bila potrebna administrativnemu gosposkemu razredu, da je opravilo svoj posel, še vedno odzvanjata v virilnem in sebičnem Errollu.

V mnogočem pa so odlike britanskega vladajočega razreda najbolj razvidne v ženskih likih. Od nepopravljive Alice (ki je nekoč ustrelila svojega moža v moda, ker jo je varal) do spletkarske Gwladys (Susan Fleetwood), resignirane Nine (Geraldine Chaplin) in končno do navidezno ranljive, toda v resnici kar vzdržljive Diane, ženske niso zgolj preračunljive in manipulatorske, ampak znajo preživeti (Alice je ponovno izjema) in odmisлити vsakršno moralno prepoved, ki bi lahko stopila na pot njihovemu lovu na denar, udobje in užitek. Ko Jock pride v Kenijo, je presenečen nad dejstvom, da je Gwladys županka v Nairobiju. Sam film pa je občutno manj naiven. Medtem ko moški kujejo zarote drug proti drugemu, ženske tehtajo možnosti preživetja z vsakim novim partnerjem posebej ali pa se, če jim propade boljša kupčija, odločijo za linijo manjšega odpora: Geraldine Chaplin vztraja v duhamornem zakonu s Trevorjem Howardom (čigar spolna nagnenja so omejena izključno na gleduštvu) in se teši s svojim črnim služabnikom. Tudi Alice, ki stori samomor zunaj kadra, na tipično perverzen način priča o psihičnem gospostvu žensk nad moškimi. Njen nepozabni sklepni stavek ob sončnem vzhodu „O, Bog, še en pofukan prelep dan“, je v nasprotju z medlostjo njenega ljubimca, ki ob njeni smrti ne zna funkcionirati. Medtem ko ona vabi prijatelje, naj na njenem grobu priredijo vrtno zabavo, lahko sam le izpove, da ne ve, kako bi nadaljeval.

Morda je to še en subtilni pogled na sodobno Britanijo. V britanski politiki zadnjega desetletja ni nič bolj zaničevalnega od železne volje Margaret Thatcher, njena učinkovita kastracija moškega kabineta. Če bi kdo obtožil **Objestnost belcev** mizoginije, bi lahko to storil le za ceno ignoriranja bistrourmnosti, s katero film obravnava kvalitete, ki so jih tradicionalno — in pogosto napačno — pripisovali moškosti: preračunljivost, prožnost, brezvestnost. Po gledanju filmov **Objestnost belcev** bi lahko rekli, da bi — če bi bile britanskemu imperiju vladale ženske — sonce morda nikoli ne zašlo nad njimi.

Stvarno kazalo:

Prešuštvo, Afrika, II. svetovna vojna, Britanski imperij, Dekadenca, Črna komedija, Film nostalgije, Maščevanje.

MICHAEL SPRINKER

PREVEDEL ERVIN HLADNIK-MILHARČIČ